

三

三

三

三

三

三

三

三

三

三

三

三

三

三

三

三

三

185626

OSZK

Fiatalkor és házasság

s egyéb elbeszélések.

IRTA

GYÖNGYÖSY LÁSZLÓ.

Ára egy korona.

BUDAPEST

1903:

BILOVESZKY JÓZSEF BÁRTFAI ÜGYVÉD KIADÁSA.

FIATAL HÁZASOK

S EGYÉB ELBESZÉLÉSEK.

IRTA

GYÖNGYÖSY LÁSZLÓ.

ÁRA EGY KORONA.

BUDAPEST

1903.

186626

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
II. Nyoml. Kövedéknapló
1904 év 319 sz.

A fiatal pár.

Tekintetes Karabélyos Gábor uram, a volt megyei árvaszéki elnök ugyancsak csóválta a fejét, amikor alig huszonegy éves fia, Imre kinyilatkoztatta előtte, hogy megházasodik, elveszi Csepey Rózsikát. Igaz, kivetni valót nem találhatott a leányban, hiszen egyik kedves barátjának volt az árvája. De teljesen tacsó a legény, a lány meg bátran játszhatnak még a porcellán babával. Adta lelke, de rosszul vigyázott rájuk Ármós Zsiga bátyja, a mándoki gróf tisztartója, mikor evvel a kis babával együtt magához vette gazdasági gyakorlatra az ő növendéksuttyóját is. De azok a nevelőből kikerült kis leányok roppant szerelmesek, a fia meg Karabélyos-vér, kár minden szóért, ha valamit egyszer a fejébe vesz.

— Nohát — mondotta ki Gábor bátyánk a végső ítéletet — áldjon meg benneteket az Isten! A katonaságtól mentes vagy, mint egyetlen fiú. A kis árvádnak van pénze, rendezzétek be Nyíresen a gazdaságot, úgy a hogy tanultad a debreczeni gazdasági akadémián praxi korodban. Én majd csak eléldegélek a nyugdíjamból, holtig elsakkozom itt a Zöld Fában Fürjész nagytiszteletű ural... De annyit mondok, hozzám aztán ne járjatok ríni!

Az esküvő megvolt, annak rendje és módja szerint a megye székvárosában az öreg úrnál. Az öreg kis lakásán alig fért meg a sok vendég, a gyerekek azonban senkit se láttak a vendégekből, csak mindig egymást nézték a nagy szerelemnek miatta. Hozzájuk ugyan beszélhettek, egyik se hallotta meg, a miért megvolt a nagy neheztelés a vendégek sorában. Menyhért Máli néni ki is mondotta mindnyájuk véleményét ilyenformában:

— Nem csoda, hogy bolondok, hiszen gyerekek, de az a Gábor hová tette az eszét, mikor ebbe a házasságba beleegyezett?

A gyerekek megörültek neki, hogy magokra maradtak. Ott üldögéltek egymás mellett a szobában, nézték egymást és nevettek, hol Imre csókolta meg Rózsikát, hol Rózsika Imrét. Napokig se szóltak egy szót se, hanem azért igen jól mulattak. Gábor bátyánk próbált velök egy kicsit beszélgetni, hanem se évdésével, se beszédjével nem törődtek.

— No, ezekkel nincs mit kezdeni — fakadt ki Gábor bácsi, vette a pipáját és elindult a Zöld Fába.

Igy ment ez vagy két hétig. Akkor Gábor bátya is a talpára állott.

— No, szerelmes macskák, nem hagylak már itt tovább benneteket, hiszen utoljára megnémultok. Menjetek Pestre, onnan meg a Balaton mellé, vagy hová az emberek közé. Mi lesz belőletek, ha ilyen élehetetlenek maradtok?

Rózsika megszokta az engedelmességet: Menjünk hát Imre, mondja a legénykének, ha apa is úgy akarja . . .

Imre ur elhúzta a száját. De nem mert ellenmondani, nem az apjának, de Rózsikának.

Elmentek hát Pestre. A nagy embersokaságban csak úgy ütődtek-vetődtek. Rózsikát a maga asszonyi kíváncsisága szerint sok minden érdekelte, a boltok kirakatai, az emberek, úgy, hogy kevesebbet kezdett nézegetni Imréjére. De épen ez nem tetszett Imre urnak, boszús volt, sőt el is keseredett miatta. Ezen meg Rózsika csodálkozott, s nem győzte eleget kérdezni az urától:

— Mi bajod, mi bajod, te Imre?

Imre duzmadt képpel válaszolt, hogy el nem találta a baját.

— Semmi!

Ezen megint Rózsika ütődött meg; de aztán tovább nézegetett ki vagy az ablakon, vagy az utczákon, erre is, arra is forgatta fejecskéjét, amint valami érdekelte s kíváncsiságát akarta kielégíteni. Ekkor már Imre ur is végére jutott türelmének és igaz, méltó elkeseredéssel jelentette ki Rózsikának:

— Te már úgy se szeretsz engem!

Féltékeny lett a boltokra, az utcán járó emberekre, az egész városra.

Rózsika csak nézett, végig nézett rajta, először nevetni is próbált, de mikor látta elkeseredett orcáját, összeránczolt homlokát, nála is eltört a mécses, sírva fakadt:

— Hogy tudsz ilyet mondani, Imre?

A sírásra ellágyult Imre is, de azért meggyűlölte a fővárost. Másnap újra megemberelte magát és vakmerően jelentette ki Rózsikának:

— Hanem most már menjünk innen!

— Hová? — kérdé Rózsika — vissza apához?

— Nem, nem oda, ő se hagy bennünket nyugton, menjünk haza Nyirjesre.

Rózsika még nem telt be teljesen Pesttel, szeretett volna még ott maradni, de mert félt tőle, hogy Imre megint azt találja mondani: nem szereti, szomorúan mondotta:

— Nem bánom.

Vasuton lementek Kis-Várdáig. Az állomásnál már várakozott reájuk Csuka Dani egy futó kocsival. Homokon ilyen gördül könnyen. Az akácztól szegett árnyékos uton másfél óra alatt haza érkeztek.

Persze a falúban az asszonyok, akik ebédet főztek a mezőn dolgozó férfiaknak, mind a kis kapúba szaladtak tiszteletökre, amint a szekér végig zörgött az utcán. Egymásnak integettek, mikor meglátták az új menyecskét.

— De vékony a szentem! — sipított Hatvaniné.

— Még eltörik, ha az ura megöleli — nevetett a Kelemen Leni, a ki leány létére olyanra hizott, mint egy sátor.

Egyéb baj nem történt. Megérkeztek a jegenyefás udvarra. Rozál, a fogadott kis szolgáló, meg az öreg béres elejökbe szaladtak. A kis menyecske szégyenlősen elhúzta kezét, a mint erővel csókolni akarták. A virágos kerten szaladt a repkénynyel befutott kőlábas tornácra, hol olyan kellemes árnyék és félhomály volt a vadszőlőtől, mindjárt végig is futott rajta. A szobákban megtalálta édes anyja öreges, de erős keményfából készült stilszerű butorát, a mire elfutotta két orcáját a köny, hanem Imre úr azon módon lecsókolta róla.

Innen a pitvaron keresztül, a verőczéhez ért.

— Jaj, de szépen faragott jószág ez! — kiáltott melléje kuporodva.

Az udvar be volt nőve vad mályvával. Majd csak ezután tapossák le a szekerek, mert Imre úr csak az őszi szántásra veszi át a gazdaságot, de azért a szükséges igavonó jószág már ott volt az istállóban. Gábor bátyja megszerezte nekik. Rózsika kíváncsian bekukkan az istállóba is.

— Hát ez a sok ló, ökör, tehén a miénk? kérdi az urától elesodálkozva.

— Persze, persze — nevetett Imre jókedvvel — kezünkkel nem szánthatunk.

Az udvaron egy pár kotló alja csirke és kis kacsá kerengett.

— De szép sárgapihés állatok ezek, itt ni!

— Kis kacsák! — magyarázta neki az ura.

Rózsika nem nyugodott addig, a míg egyet el nem fogott közülök. A megriadt kis jószág selymes pihéjét ott simogatta az ölében.

— De furesa — mondja elgondolkozó arccal, — hogy a tyúknak kacsá fia van.

Imre ur szívéből nevetett erre a kijelentésre; Rózsika pedig megütődve nézett az urára, hogy mit tud ezen nevetni. Majd, mint a ki ráakadt az igazságra, diadalmas orcával felkiáltott:

— Igaz lehet, a mi szomszédunkban is lakott egy asztalos, akinek csizmadia fia volt!

Imre ur, hogy kacagásával újra meg ne sértse kis feleségét, a kocsis után kezdett szaladni.

— Dani te, Dani, hozz fel luczernát a lovaknak, — s úgy nevetett, hogy a könye kicsordult.

Csuka Dani most meg azt nem tudta megérteni, mit nevetik az ő luczernáját. Rózsika azonban visszakíáltotta az urát:

— Imre, gyere csak. Hát ez az apró marha is a miénk?

— Nem a miénk, aranyos madaram, a bérésnéé. Az már a te gondod lesz, hogy neked is legyen. Veszünk elég kotlót, aztán járj körülötte...

— Csak tudnék hozzá — mondá komoly kèppel a kis menyecske. No, de majd megtanulom!

Eleresztette a sipogó kis kacsát és fölkelte. Teljesen megzavarodva nézett az urára. Végre akadózva, félénken megkérdezte tőle:

— Imre, hallod Imre, nem vagy te éhes?

Imre elnevette magát, mivelhogy mind a ketten igen jóízűen tudtak enni.

— Csakugyan, idestova már dél lesz. No de van itt minden, csak főzni kell.

— Főzni... főzni — mondja elszomorodott orczával a kis menyecske. Van-e itt konyha?

— Van bizony — kiabált a veréce mellől Rozál, a kis szolgáló — tele van az öreg tekintetes asszony rézedényeivel, hogy csúpa gyönyörűség benne lenni és a tekintetes asszony meg se nézi.

— Megyek már, Rozál.

Mikor aztán mellette volt, suttogó hangon megkérdezte:

— Tudsz-e te, Rozál, főzni?

— Savanyú levest már főztem, világosítá őt fel a szolgáló nagy készséggel — mikor az édes anyám odakünt aratott; a tésztát is megfőzöm, ha valaki meggyúrja.

— Csak az a baj, hogy Imrének bajosan kell a savanyú leves — sopánkodott Rózsika.

— Hiszen húst is lehet kapni a faluban.

— Eredj hát a húsért — mondja neki kétségbeesve az ujdonsült gazdasszony.

A leány elment, Imre éppen akkor nézett be a konyhaablakon.

— Mit csinálsz, aranyos madaram?

— Főzök — mondja komoly megilletődéssel Rózsika.

— Hisz' tűz sincsen — nevetett Imre be rá.

— Jaj; az a Rozál . . . húsért ment . . . nem rakott; majd megr kom én.

Hozzá fogott, ott görnyedt a spór mellett, de a gyújtófát sehogy se tudta úgy elrendezni, hogy a vastagját lángra lobbantotta volna vele, pedig minden papirost összeszedett, a mit csak talált. A fa kormos lett, de égni nem akart, pedig utóljára már az ura is segített neki.

— Rózsika, az így nem megy, — fedezte fel végre Imre. Megyek, hozok fel szalmát.

El is ment, hozott egy öllel s nagy buzgalommal maga fogott a tüzrakáshoz. Nagy munka volt, de végre lobogott a láng, csak ő maga kormos lett, mint egy kéményseprő.

Most már oda kellett a húst tenni, szegény Rózsika csetlett, botlott a konyhában, Rozál meg ő körülötte. Megizzadt mind a kettő a nagy iparkodásban, de mikor mind a ketten nem tettek ki egy főző asszonyt.

Az idő telt. Imre egy darabig nézte a kinlódást, majd járt ki és be mint az olyan éhes ember, a ki az ebédet várja. Mikor aztán elfogyott a türelme, rászólt a feleségére:

— Eszünk-e már, vagy mi lesz?

Maga is megijedt ettől a zord beszédétől. Így még nem szólott az ő aranyos feleségéhez. De a korgó gyomor megvadítja az embert.

Rózsika azonban észre se vette ezt a komor hangot. Boldog volt és önérzetes.

— Az ebéd készen van. Megfőztem, — mon-

dotta kevélyen. Menjünk ebédelni. Hozd be az ételt — Rozál!

Be is vezette urát a szobába. Akkor látta, hogy hiszen még meg sincs terítve.

Imre úgy nevetett, hogy majd felvette a házat harsogásával. Ahányan voltak, annyifelé szaladtak, ki tányért, ki villát, ki abroszt hozott, így aztán közös erővel szerencsésen megterítették.

— No, megállj Imre, az első ebédet én szolgálom fel neked.

Hozta is be a párolgó tálát levessel.

— Egy kicsit . . . úgy-e érdekes színe van?

Imre, csak nézett a leveses-tálba, mert az csakugyan érdekes színű volt. Erősen barna és korom-maradékok uszkáltak benne. Aztán a feleségére nézett, az is csúpa korom volt. A ruhája összeégetve, a keze fekete, arcán kormos foltok, még az orroeskája közepén is ott feketéllett a korom-pecsét.

— Te Rózsika, csupa korom nemcsak a levesed, hanem magad is.

Azt nem vette észre, hogy az ő porcellán-nadrágja is fekete a nagy tüzrakás következtében.

Rózsika kötényével kezdte törölgetni az arcát, de ennek csak annyi haszna lett, hogy olyan kormossá vált tőle, mint valami szerecsen kisasszony, a mi még nagyobb derűtségre fakasztotta édes urát.

— Egyél már, — szólott oda boszankodva neki Rózsika.

Imre gondtalanul mert a levesből, de mikor egy kanállal lenyelt belőle, oly ijedt arccal nézett szét, mint a kárvallott cigány, akinek gebéje bőrével számolt be. Ijedten tolta el maga

elől a leveses tányért jó messzire, mint a ki biztonságban akar tőle maradni mindenáron.

— Rózsika lelkem . . . tudod, nem szeretem a levest.

— No majd eszem hát én — mondá nagy elhatározással.

De bizony csak egy kanállal evett belőle, mert olyan tüsszögés vette elő, hogy az urának kellett egynéhányszor hátbaütni, hogy a keserves korty a czigányútról lekanyarodva, a valódi utra térjen.

— Kiviszem ezt a levest, — mondta daczosan, amint magához tért a kis menyecske.

Imre szomorúan üldögélt az asztalnál, semmi jót sem várva az ebéd folytatásától.

Valami pecsenye-féle jött volna, de se a húsrá, se a kolompérra nem lehetett ráismerni. Szótlanul vett belőle Imre, de az első falatnál letette a kést, villát.

— Mi ez, lelkem, — kérde a feleségétől a táltra mutatva.

— Pecsénye! — dadogta szorongó szívvvel az asszonyka.

— Vidd ki, aranyom, — morgott a férj kedvetlenül.

A kicsi asszony szó nélkül vitte ki a tálát, de utközben könnye hullott belé.

A harmadik tál valami főzelék lett volna, de a szivárvány minden színében játszott. Imre már messziről is észrevette, hogy attól az ételtől se várhat semmi jót, ijedten kiabált:

— Ide ne hozd, vidd ki lelkem!

A tál az asztalra esett le a Rózsika kezéből.

— Éhes vagy Imre? kérde az urától Rózsika, könnyes ábrázattal.

— Mint a farkas — válaszolt zordonan Imre.

— Jaj, én is nagyon éhes vagyok. Lelkem, édes uram, mi lesz belőlünk? Te, talán már nem is szeretsz? Jaj, jaj, mert én is kezdem érezni, hogy éhesen nagyon nehéz valakit szeretni.

És Rózsika, az ura vállára borulva, keservesen zokogott.

Török Böske.

Falún bizony a vendéglőből nem hozat senki se ebédet, mert nem is kap. Főző asszony ugyan akadna elég, de ilyen nagy dolog időben, a ki főzni is tud, kin van a mezőn, csak az marad otthon, a ki az embereknek elkészíti az ételt, ki is viszi a mezőre. A falúban hamar hire futott Karabélyosék bajának, ki nevetett, ki sajnálkozott rajta. A tiszteletestől ebédet is küldtek nekik, mert — ugymond — a turbékoláshoz kell egy kis étel is. de a gyökeres orvoslást csak akkorára ígérték a főző asszonyok: „Mikor ez a tenger dolog elmulik rólok!” Ilyen körülmények közt milyen szerencse volt, hogy Török Böske ott ólálkodott a falúban. (Nem is tudom, mit keresett ottan, hisz alig pár hónapja ment férjhez Maczinkó júhászhoz az Endes pusztára.) Elég az hozzá, hogy a mint meghallotta a nagy bajt, azonnal fölvette legszebb viganóját s a selyem pruszlit, a zsali kendőt kaczkíásan megigazította fején és ringó léptekkel, a hogy a paraszt leányok járnak (gyerek asszony volt, még nem törte meg a munka) beállított Karabélyosékhoz.

— Tekintetes asszonyomhoz jöttem — mondotta Rózsikának, aki épen az ambituson szomorodott, erős határozott hangon.

— Hozzám? kérdi elcsodálkozva Rózsika.

— Igen, a tekintetes asszonyhoz, mert úgy hallottam, főző asszonyra volna szüksége.

— Jaj, édes, hát maga tud főzni — kiáltott nagy örömmel a fiatal asszony. De, tette hozzá aggódalmasan, nem úgy mint a mi Rozál szolgálónk, savanyú levest és tésztát, ha valaki meggyúrja.

Nagy hangon erősítette Böske:

— Ne tessék félni, amit én főzök, az után a főispán is megnyalhatja a kezét.

A hang megütötte Imre fülét, kinyitotta az ajtót, hogy meglássa, ki beszél. De majd visszacsapta, a mint Böskét meglátta. Böske mindjárt rá is köszöntötte a jónapot, meg is kérdezte:

— Hogy van az urfi vagy mit is beszélek, a tekintetes ur? s kaczerán rávillantott bogár szemével.

— Megvagyok Böske — felelt lassan Imre.

— Ni, hát te ismered, Imre? — kérdé csodálkozva az urától Rózsika.

Böske felelt Imre helyett:

— Tetszik tudni, egy falusiak vagyunk . . . Laktam én az öreg tekintetes asszonynál is, de a tekintetes ur ritkán volt itthon, hanem azért tudja, hogy izesen főzök. Evett belőle.

Imre helybenhagyólag lógatta a fejét, de egy szót se szólt rá, csak a feleségétől kérdezte:

— Hát megfogadod Böskét?

— Meg bizony, tudod, te is szereted a jó ebédet.

Imre szótlánul nézett utánok, a mint a konyha felé indultak. Elöl a karcsu, fehér, vékony asszonyka lebegett, utána ment kopogva ez a

barna, gömbölyű asszony, aki kerek, egészséges volt, mint a piros alma.

Böske aztán csak a ruhájáért ment, hogy átöltözködjék, s azonnal birtokába vette a konyhát. Mindjárt keze alá fogta kis gazdasszonyát.

— Sohse törődjék lelkem, tekintetes asszony a főzéssel. Nem is olyannak való az, a kinek olyan gyenge a teste, mint a harmat. Meleg a konyha nagyon, nem jó annak itt lenni, aki meg nem szokta.

— De én is akarok segíteni — veti ellen a kis menyecske.

— Hát akkor mire való az a kis Rozál? Tessék csak a szobába menni. Ott sokkal hüvösebb.

Rózsika maga se tudta, miért engedelmeskedett ennek a parázs szókimondó menyecskének. De meg nem állhatta, hogy ne szóljon róla az urának.

Imre akaratlanul lesütötte a szemét, de egy szót se szólt. Nyugtalanul járt fel-alá a szobában. Azon törte a fejét: nem azért van-e idebent az asszonyka, hogy ő meg olykor ki-kinézzen a konyhába? Elvörösödött, a mint e gondolaton rajta kapta magát. Ilyet már még se tesz. Vagy tulajdonképen miért is nem menne ki? Megnézi olykor olykor, fő-e már a leves, mi lesz ebédre, vacsorára? Mosolygó, gödrös arczával megint oly hamisan fog-e rá nevetni, bogárszeme úgy villog-e majd, mint ezelőtt nem is olyan régen, két esztendővel.

Hajh, nem is jó erre gondolni. Imre szégyelni kezdte magát. A feleségéhez menekült e gondolatok elől s oly hevesen ölelte, csófolta, hogy

a kis menyecske elcsodálkozva, szomorúan kérdezte:

— Talán a jó ebédnek örülsz úgy, Imre?

— Neked örülök drágám, egyetlenem. Csak téged szeretlek, egyedül téged!

— De hát kit is szeretnél rajtam kívül? — kérdi elszorult szívvvel Rózsika.

— Csak téged, te vagy a legszebb, legdrágább a világon!

Böske bejött teríteni. Nagyon komolyan járt, kelt az asztal körül s nagy ügyességgel terített. Imre lopva nézte a sürgő-forgó asszonyt. Öntudatlanul eszébe jutott felesége gyámoltalansága, a mint az első ebédhez terített.

Az ebéd nagyon izlett Imrének. Evett, mint az éhes farkas, Rózsika sem különben. A megelégedés kiült mint kettőjük arcán. Imre nem állhatta meg, hogy utána ne kiáltsa Böskének:

— Ezt az ebédet csakugyan a főispán is megehetne volna s igen nagy háladatosságot érzett Böske iránt.

— Ugy, örülök neki! — fordúlt vissza az ajtóból Böske és még a szeme is nevetett, a mint erősen ránézett Imrére, avval ment kifelé.

A kis menyecskének, maga sem tudta miért, rosszul esett ez a dicséret.

— Engem is úgy dicsérnél, ha én is így tudnék főzni? — kérdi a férjétől.

Imre nem felelt, mintha nem hallotta volna a kérdést. Egy darabig ott ült a helyén, aztán felkelt, s pipára gyujtva fel-alá járt a szobában egy szó nélkül.

Böskéhez se szólt, aki az asztalt szedte le, de lopva mindig rajta járt a szeme.

Rózsika nagyon rosszul érezte magát, hogy az ura nem foglalkozik vele. Érezte, hogy előtte most olyan, mintha ott se volna. Egy darabig ott settenkedett körülötte, de azután duzmadt arczczal kimegy a konyhába. Nyugta azonban ott se volt. Böske szólott ott rá:

— Tekintetes asszonyom, menjen a szobába. Még bepiszkolná a ruháját. Asszonynak a házban, eselédnek a konyhában van helye.

A fiatal asszonynak a szája is nyitva maradt. Valami végtelen keserűség nyilalt végig a szivén, A szobából az ura szótlan nembánomsága űzi ki, innen meg a eseléd.

— Hát már olyan lettem — így fő magában — mint az ablakfa, se kinn, se benn. Elverem ezt az asszonyt, mit parancsolgat nekem. Jaj, de akkor ki főzi meg az ebédet?

Sarkon fordult, szó nélkül kiment a kis kertbe, ott dohogott magában, de vissza-visszanézett az ajtóra: nem keresi-e Imre?

Imre pedig mérte a szobát pipázgatva. A külső ajtó nyílása azonban megütötte a fülét. Talán a Böske hozza be a kredenczbe az edényt. Kinyitotta az ajtót, hogy a másik szobába lásson. Először is a konyha felőli ajtót vizsgálta, de az csukva volt, csak akkor nézett a másikra, a honnan a tornáczon keresztül a kis kertbe jártak. Ott látta feleségét a félig nyitott ajtónál. Mosolygott rá, mintha arcza is elárulta volna, hogy azt tartja: Imre most engem keres!

Imre ur pedig, mint a kit rajta kaptak valamin, teljesen megzavarodva vágta be maga előtt az ajtót. Most a szégyentől piros arczczal járt-kelt a szobában. A lelkiismerete kezdte furdalni.

— Tulajdonképen mit is akarok? Mi közöm nekem ehhez a cselédhez? Ugy lesem, mint az iskolás diák a szomszéd asszony leányát az utcasarkon. Mit akarok vele tulajdonképen? A jobbik eszedet vedd elő Imre. Mit is fog rólam Rózsika gondolni? Egyébképen mi is van abba, ha én avval az ennivaló piros-pozsgás teremtéssel beszélek is. Beszélgetni lehet mindenkivel.

Ezt az újabb ajtónyikorgásra gondolta, a mikor megint kinézett a konyha felőli ajtóra. De a másik ajtóban megint csak ott volt felesége mosolyó arczocskája, a ki boldogan meg is kérdezte tőle:

— Úgy-e Imre, engem keresel? No, no csak ne vágd be megint az ajtót!

Igen kapott ezen a beszéden Imre.

— Persze, hogy téged vigyázlak! Ugyan kit is vigyáznék mást?

Hozzá is csatlakozott, olyan nagy készséggel, mint az olyan ember, ki attól tart, hogy rajta kapták valamin.

Estére azonban vitte a lábát a konyhába. Böske épen a gyurással volt elfoglalva. Ugy maradt, a mint ott volt a gyuró-táblánál, félig meghajolva, csak fél arczával fordult Imre felé.

— Mit csinál Böske? — kérdi vörös képpel Imre.

— Látja az urfi — mosolygott vissza a szemével Böske — vagy akarom mondani tekintetes uram.

— Pípára akarok gyujtani — magyarázta Imre megzavarodva, a mint Rozált is ott látta, aki erősen nézte a gazdáját.

— Rozál, hozz már egy veder vizet! Mióta mondom, egy szem viz sincsen a konyhában.

Rozál elindult, de még az ajtóból visszafordult, mikor a konyhából kilépett. Csak azután mondotta Imrének Böske.

— Tűz, az van itt, de pípáját hol hagyta...?

— Azt, azt — s kotorni kezdett maga körül — bizony benn felejtettem.

— Úgy, akkor miért nem megyen utána?

— Böske, ne csufolódjék. Tudja, valamikor másképen is volt.

— Az régen volt urfi... Talán már nem is igaz.

— Elfelejtette? Én nem felejtettem el Böske.

— Hát arról se tehetek — s Böske durcúsan megrázta a vállát.

— Rosszul esik nekem Böske, hogy úgy beszél.

— Igazat mondok úrfi. Elmúlt esőnek nem kell köpenyeg. Most főzök a tekintetes úrnak. Mit tegyek egyebet?

Imre tüzes szemmel közeledett Böskéhez, aki most már újra a gyúráshoz fogott. Oly közel állott melléje, hogy érezte Böske lehelletét. Lát-szott rajta, hogy küzködik, valamit mondani akarna, de tart attól a szótól.

— Menjen odébb úrfi... Rozál már jön.

Rozál be is jött egy veder vízzel. Imre úgy kiódalgott a konyhából, mint a kit leforráznak. Már a felesége is kereste, a mint előkerült a pipagyújtásból.

Másnap az ablakon keresztül látta Böskét, hogy a kis kertbe ment. Az a kis kert, az a kis kert, meg az a barackfa ott, mikor ketten voltak alatta!

Imre nem ment, de futott a kis kert felé. A mint a kis ajtót becsapta maga után, zihálva mondta Böskének, aki ott zöldséget szedett:

— Tudja-e Böske, hogy ebben a házban csak maga tud főzni s én éhen vesznék, ha maga itt nem volna.

— Ánnyit már én is tudok — mondotta Böske igen komoly képpel.

— Hát akkor azt is tudhatná, hogy nagyon háládatos vagyok érte.

Böske a vállát vonogatta.

— Miért vonogatja a vállát, hiszen ebben a házban magára nagy szükség van?

— Szakácsné máshonnan is kerülhet — válaszolt Böske.

— De olyan nem — kiabált Imre égő szemmel, akivel én nem is olyan régen ott voltam az alatt a kis barackfa alatt.

Böske elvörösödve nézett gazdájára, de egy szót se szólt. Annál beszédesebb volt Imre. Szakadozott hangon, nagy indulattal folytatta:

— Mikor oda ültem maga mellé. Mikor megöleltem, ráhajtotta fejét keblemre. Mikor megcsókoltam és visszaadta. Hogy vert a szívünk Böske!

— Megálljon, majd a többit én folytatom — vágott a szavába Böske. János, az öreg béres, éppen akkor rikkantott egyet az udvaron s az úrfi úgy megriadt, hogy meg se állott a kis ajtóig.

— De Böske, az Istenért . . .

— Ni, ott jön a tekintetes asszony! — kiáltott hirtelen Böske.

Imre úr ijedten megfordult s úgy emelgette a nyakát, hogy kilásson a kerítésen, mint a gém a káka közül.

— Ilyenek magok mindnyájan. Még a szótól is megijednek. Hagyjon engem békében!

És ott hagyta Imrét a kiskertben a baraczk fával.

Imre persze sehol se tudta a feleségét fel-födözni. Bosszúsan ment vissza a házba, de a konyhát messze elkerülte.

Igy ment ez egy darabig. Imre kedvetlen, boszszús volt. Rózsika pedig olyan ijedős, mint a fészkből kivert madár, noha azt se tudta, mi baja van tulajdonképen. Gyakran eltünődött, elgondolkozott rajta.

— Édes istenem, mi bajom van nekem — főtt magában igen sokszor — mintha valami nagy szerencsétlenség várna reám. Félek, nagyon félek, s magam se tudom mitől. Vagy talán az bánt, hogy egy paraszt asszony táplálja az uramat? . . .

A fiatal asszonyka nem mert erről az urának szólani. Végre is azt határozta, hogy Böskével fog beszélni. Nagyon félénken fogott hozzá.

— Böske, hallja Böske, én úgy hallottam, hogy aki nem tud főzni, az még megtanulhatja.

Böske ránézett az asszonyára. Ez a tekintet épen nem volt barátságos. Az asszonyok a magok fajtájok iránt igen kegyetlenek tudnak lenni.

— És ki akarná a főzést megtanulni? — kérdezte gúnyosan

— Ki, hát én Böske . . . magától.

— Két főzőkanállal nem keverünk egy konyhában. Akkor én minek vagyok itt?

— De Böske, nem úgy gondoltam. Azt akarom, hogy maradjon meg nálunk.

— Nem maradok tekintetes asszonyom. Én vagy magam teszek-veszek a konyhában, vagy pedig tegye helyettem más.

— De maga Böske csak állana mellettem, legföljebb mutogatna.

— A gazdasszonynak nem parancsolhat a cseléd.

— Maga úgy is olyan jól tud parancsolni, Böske.

— Vasárnap már nem leszek itt — mondotta Böske, még a lábával is toppantott hozzá.

A kis gazdasszony ijedten és teljesen megzavarodva szaladt az urához és keserű orezával jelentette neki:

— Böske vasárnap el fog menni.

Imre elsápadt s még nagyobb zavarral kérdezte.

— Megmondta, miért megy?

— Meg, meg . . . És semmi áron nem akar maradni.

— Bizonyosan mindenféle bolondságot hadart össze — dadogta Imre.

— Azt, bolondságot . . . Azt mondta, nem engedi, hogy én a konyhában főzni tanuljak . . . Neked szeretnék főzni, Imre.

— Csak annyit mondott! — kiáltott fel Imre megkönnyebbült szívvél. Azt hittem egyebet fecsegett.

— Nem elég az? Istenem mi tévők legyünk?

— Bizony, bizony — jajgatott Imre a feleségével, mi lesz velünk?

— Beszélj vele az istenért Imre, te talán jobban tudsz a nyelvén, hiszen én csak annyit akartam, hogy én is tudjak egyet-mást neked megfőzni.

— Beszélek lelkem, beszélek — ment, rohant a konyhába.

Böske épen kibámult a konyhaablakon. A kis kert felé nézett.

Ugy látszott, észre se vette a gazdáját, a mint az bejött. (Vagy nagyon is észrevette.) Ki tudna az asszonyok dolgán elmenni?

Rozál húzta meg hátulról, hogy itt van az úr...

— Te meg ne az urat nézd, hozz fát — rikkantott rá Böske.

Rozál ijedten eltakarodott, Böske meg tovább nézte a kis kertet az ablakon keresztül.

— Böske — szólalt meg végre a gazda — úgy hallom, el akar menni.

— El — felelt Böske a nélkül, hogy visszafordult volna.

— De hát ki bántja? Tudja, hogy nagy szükségünk van rá. A feleségem egy kanál levest se tud megfőzni, én meg... én meg örülnék, ha itt látnám.

— Nem vagyok ahhoz hozzászokva, hogy mindig a kezemre nézzenek. Hiszen tudja az urfi, hogy édes anyja, a ki hires gazdasszony volt, rám bízta a konyhát.

— Anyám már öreg asszony volt, Böske. Magának nem lehet az ellen kifogása, ha az izé... a fiatal asszony dolgozni fog helyette... Olyankor a szobában tehet-vehet egyet mást.

— Ott meg az urfitól nem lesz nyugtom.

Imre odalépett a menyecskéhez, úgy hogy szinte megérezte a melegséget, a mely testéből eláradt.

— Böske, hát maga annyira nem akar tudni rólam? Meg se tür közelében? Minden el van már felejtve, Böske?

Megölelte derekát, érezte égő arcza tüzelését, haja homlokát érte, vele is egyet fordult a világ, szakadozva lélegzett.

— Böske, ne hagyjon el engem!

És egyre erősebben szorította magához. De mikor már az arcok is együtt volt, Böske kisiklott karjai közül.

— Ejh, menjen, hiszen már nem urfi, hanem tekintetes úr.

Ebben a perczen Rozál is bejött egy csomó fával. Nagy zörgéssel dobta a tűzhely elé. Erre Imre is felocsúdott.

— Hát, hogy lesz Böske?

— Nem bánom — felelt Böske a kötenyét gyűrögetve — de ha a tekintetes asszony főzni akar, álljon egész nap a spór mellett. Másképen nem lehet a főzést megtanulni, én majd csak mutogatok neki és a szobában takarítok egyet-mást helyette vagy varrok... Ha úgy lesz, itt maradok.

— Úgy lesz Böske, a mint akarja! — ujjongott Imre örömében. És szaladt vissza a szobába.

— Asszony, te Rózsika — kiabált már meszsiről — Böske marad, de te a konyhában főzöl, Böske meg ideben takarít vagy varrogat helyetted. Úgy lesz, a mint mondom. Nem örülsz Rózsika, én nagyon örülök.

— Én is örülök Imre, nagyon örülök. Megállj csak Imre, én is tudok majd a kedvedre főzni. De jó, de kedves teremtés ez a Böske!

— Micsoda, aranyos, édes! Régen mondtam én azt már neked. Boldog vagyok . . .

— Én is, én is — kiáltott a fiatal asszony a férjére borulva — mert látom, te is mennyire örülsz annak, ha én neked főzni fogok. Örülsz-e neki Imre? Én jobban örülök.

— Örülök, örülök — hagyá helyben Imre — és a felesége fején keresztül a konyha felé pislogott.

Baj van . . .

Rózsika teljesen boldog volt. Még éjszaka is a konyháról, főzőkanalakról álmodott. Nagy ügyességgel forgolódott az étel körül s az asszonyok erős megfigyelő tehetségével sajátította el a főzés sok aprólékosságát. Ha kifáradott, kedvetlenséget érzett, avval lovalta fel magát: „Nem engedhetem, hogy más táplálja az uramat, mert akkor méltó joggal az övé lehetne . . .

A másé, az övé! Erre még nem is gondolt, de ez a lehetőség megdöbbsentette. Ejh, hogy is juthat ilyesmi eszébe? Csak az urát sérti meg vele, hiszen úgy szeretik egymást. Ámbátor most is bent van Böske a szobában, míg ő itt a tüzet rakja. Végignézett magán, bizony csupa korom, zsirpecsét volt, míg Böske tiszta ingvállban, csinos rokolyában sétál ki és be. Elszomorodott erre a gondolatra.

— De igazán gyermek vagyok! — így verte el magától a sötét gondolatokat. Minek töprengék ilyen hiábavalóságon. Utóvégre különb vagyok a Böskénél, hátha még főzni is fogok tudni!

És nagy iparkodással gyúrta a tésztát.

Böske ki-kinézett a konyhába s helybenhagyólag bólogatott a fejével:

— Jól van, jól, csak iparkodjék a tekintetes asszony, még híres szakácsné lesz belőle!

Rózsika örült a dicséretnek, csak az nem fért a fejébe, hogy az ura még egyszer sem méltatta dicséretre főző-tudományáért. Pedig érte iparkodott, a Böske dicséretével meg azelőtt hogy tele volt a szája.

— Egyébképen az nekem kötelességem, hogy élelméről gondoskodjam — vigasztalta magát. Milyen követelő vagyok! Böske bizony nem tartozik vele. Mi köze neki az uramhoz?

De az megint nem tetszett neki, hogy az ura sohasem jön megnézni a konyhába, mit csinál. Hogy lehet az, hogy annyira nem érdeklődik főző cselekedetjei iránt? Bizony, ki is hívja, a férfiak olyan feledékenyek. De már bemegy érte. Ott találta az urát a tornáczon. De Böske is ott varrogatott az asztalnál, az ura meg előtte pipázva sétált.

— Imre, Imre, gyere csak, Imre! — szólott az urának.

— Megyek lelkem, de hová? . . . kérdi Imre.

— Hová? Hát velem. Vagy nem jó, ha velem jössz?

— Nem azért . . . De azt hittem, készülsz valahová — mondá teljesen megzavarodva Imre ur.

— Így ebben a ruhában? No, te is megadod a módját. Gyere már, no!

És belekapaszkodott az ura karjába. Imre ment, mert vitték egyenesen a konyhába.

— Látod, milyen szép aranyszíne van a levesnek? Ni, milyen karikák képződnek a tején?

— Látom, hagyá helyben Imre, de azt is gondolta magában, minek azt nekem nézegetni, de erről bölcsen hallgatott.

— Azonfelül nézd csak meg ezt a tésztát, milyen gyönyörű sárga . . . Tudod, Imre, a jó tésztának keménynek és szép sárgának kell lenni. Persze, sok tojásra van szükség, de a gyúrást is érteni kell — tette hozzá kevélykedve.

Imre csak bólogatott hozzá nagy fejével.

Rózsika körülnézett s amint Rozált is ott látta settenkedni körülöttük, rákiáltott: — „Hozzál fát, Rozál!”

Rozál kelletlenül megindult.

— De furesca — gondolta magában — valahányszor gazdánk a konyhába jön, mind Böske, mind a tekintetes asszony fáért vagy vizért küldenek.

Rózsika várt egy darabig, de az ura bizony csak pipázott s nagyon szegény lett a szavakban.

— Meg se dicsérsz? — kérdi összekormozott, de most különösen szomorú képpel.

— Én, dehogy nem, lelkem, hisz mindég dicsérlek.

— Egy szót se szóltál — mondá nevetve a kis menyecske és boldogan hajtotta fejét férje vállára.

A mézeshetekben levő férj karja öntudatlanul is hajlik az ölelésre, hát Imre ur megölelte feleségét.

De nem sokáig tartott ez a nagy boldogság. Böske jött nagy sebbel-lobbal a konyhába. Szerencsére már a pitvarban lehetett hallani kopogó lépését, a kis menyecske így is alig tudott idejében kibontakozni az ura karjából.

Böske végignézett rajtok, aztán hirtelen a tűzhelyt kezdte vizsgálni, majd müértő szemmel a rajta főtt ételt.

— Tessék, a tűz elaludt . . . A leves, a leves már is kozmás, a pecsenye félig megégve . . .

— Jaj, édes istenem . . .

— Ne tessék jajgatni, hanem ha főz, hát főzzön rendesen. Férfinak semmi helye a konyhában. Milyen ebédünk lesz? Persze a tekintetes urral kellett az időt eltölteni!

— Igaza van, Böske, de ne haragudjék . . .

— Most az ebédre kell gondolni, nem egyébre, pattogott tovább Böske. De mit is ácsorog itt a tekintetes ur, az ilyen kuktazkodással főtt ebédet senki sem eszi meg. Menjen innen dolgára!

Imre ur kezdett elkotródni!

Böske egy darabig tett-vett a konyhában, aztán ő is utána ment. De az ajtóból visszakiáltotta:

— No, a mai ebéd se fog érni egy fagarast se. Rózsika elhülve nézett utána.

— Micsoda, hiszen ez a bolond meg akarná tiltani, hogy az urammal beszéljek. És az uramnak egy szava sincs ellene!

Végtelen keserűség fogta el, majd az ijedség vadúl verte mind két hollószárnyával.

— Elég eszem nincs hozzá, hogy megértsem, mi történt, vagy mi fog itt történni? Böskét elverem a háztól, az uramhoz pedig sohase fogok szólni. Soha, soha! Hát senki sincs, ki engem védelmezzon!

Várt az urára, hogy majd visszajön s vigasztalni fogja, de minthogy nem jött, kezdett csendesen magától vigasztalódni, de közben sűrű könyhullajtások mellett főzte az ebédet.

— Talán csak én vagyok olyan érzékeny. Böskének annyiban igaza van, hogy az ebéd elromlott s az én uram meg olyan falánk, ugy

látszik, az ő szerelmét a gyomra igazítja. Böske, lehet, csak azt akarja, hogy az uram meg legyen velem elégedve. És a leves csakugyan kozmás, a hús is odaégett. Jaj Krisztuskám, most meg el is sóztam a levest.

A fiatal gazdasszony vörösre sirta a szemét, sehogy se tudott belenyugodni, hogy bizony a szerelmeskedés ellensége a főzőkanálnak. Pedig most már vigasztalója is akadt a kis Rozál személyében, aki elúnta a sok sirást.

— Ne sirjon már, tekintetes asszonyom, hiszen nem a világ egy ebéd!

Csakhogy az ebéd alkalmával még rosszabbra fordult a dolog. Amint befelé tartott, hallotta, hogy az ura erős hangon oda szólott Böskének:

— Ej, Böske, ne tartsa bolondnak az embert!

Es a mint benyitott, mindkettőjüket nagyon illetődöttnek látta. Az ebédnél az ura egy szót sem szólt.

— Miért hallgat ez most mindég — tűnődött a kis menyecske. Igaz, azelőtt se sokat beszélt, de legalább mindég csak engem nézett és nevetett rám. Most Isten tudja, hol jár a gondolatja és a szeme!

Böske azonban szólott, de ő inkább hallgathatott volna.

— Nem panaszkodhatik, tekintetes uram — mondotta nagy gúnyosan — hogy nem szerelmes valaki. Ugyancsak meg van sózva minden étel!

Rózsika az urára nézett, várta, hogy majd szól valamit erre a bölcс kijelentésre, de az ott ült duzmadtan, mint a bálvány, egy hang nélkül. Erre Rózsika felkelt az asztaltól és kiment, de csak odakint kezdett zokogni s tördelte a kezét.

— Édes jó istenem, már uram sines; nincs a ki pártfogoljon, most jutottam másodszor árvaságra!

Böskének délután az edények körül a konyhában volt dolga. A kis menyecske sirva a kertet bujta egész délután, az ura, a mint a kertből látta, a tornácot mérte nagy léptekkel. Azonban eszeágában se volt felesége keresésére indulni.

De estefelé mégis felkereste valaki. A Böske.

— Tekintetes asszonyom — kérdi tőle — hogy lesz hát már? Én álljak-e be megint a főzésbe vagy a tekintetes asszonynak tetszik? Már nagyon is itt van a vacsorafőzés ideje. Ilyen rendetlen házat soha életemben nem láttam. Nem is bírom én ezt ki sokáig!

Rózsika ráemelte könyes szemét.

— Tulajdonképen mit is vétettem magának, Böske?

Böske megsajnálta asszonyát a maga módja szerint.

— Ej, ej, érdemes is egy elrontott ebédért annyit sirni. Tessék csak hozzálátni, hogy annál pompásabb legyen a vacsora. Tekintetes asszonyom, csak főzzön, ne törődjön egyébbel.

Rózsika hálás volt a bátorításért is. Akad hát mégis, aki biztatja.

— Ugy, igaza van, Böske . . . köszönöm. Majd meglátja, milyen vacsorát főzök.

— Induljunk hát a Jézuska nevében — és szinte tolta maga előtt a konyhába. De most ő is ott maradt. Ketten mesterkedtek a nagyszerű vacsorán. Imre mosolygott, mikor a vacsorát ették, mosolygott és egyre a feleségét nézte, mint

házasságok első hetében. A szerelem csak úgy sugárzott a szeméből.

A mint magokra maradtak, szinte vad hévvel ölelte feleségét keblére.

— Jaj, Imre, megfojtasz! Az istenért mi lelt.

— Semmi lelkem . . . Megállj, Böske!

— Miért fenyegeted Böskét?

— Én, én, rá se gondolok.

— Tudom is én, mit beszélek — fakadt ki türelmetlenül Imre ur. Én csak két szemedet látom, tökéletesen megzavarta fejemet.

— Mi lelt Imre, hogy ma olyan nagyon szeretsz? Már régen nem jártál ennyit körülöttem.

— Tied, egészen a tied akarok lenni!

— Imre, Imre, felfordítod az asztalt.

Le is fordult róla a gyertya. Sötétben maradtak.

— Annál jobb — ujongott Imre . . .

Másnap virágos kedvvel kelt fel Rózsika. Boldogan danolta egész délelőtt:

Felfordulhat ez a világ felőlem,

Csak a rózsám ne forduljon el tőlem.

De délfelé valamiért bement a szobába. A szoba üres volt, de a benyilóban valami mozgólódást hallott. Benéz, hát Böske az ablaknál kivörösödve áll, az ura meg az ajtót támasztja, mint-ha elakart volna bujni előle.

Egy szót se szólt, kiment. De a mit látott, az kedvét szegte. Mit keres Böske mindég abba a szobába, ahol az ura van? Miért akart az ő férje egyszerre láthatatlanná lenni előtte?

Egész délután ezen törte a fejét. Semmi-féle helyes magyarázatot nem talált rá, vagy a

mit talált, az olyan volt, hogy a szive elszorult tőle, mintha vasmarokkal szorították volna.

Este is, mikor a vacsora körül forgolódott, csak ezen főtt az esze. Beleizzadt nemcsak a főzésbe, de az erős gondolkodásba is. Ki, ki a friss levegőre! A konyhából kiment a hátsó tornácra, a hova a benyiló szoba ablaka néz. Ott bent már égett a gyertya és a lefüggönyözött ablakon keresztül két alakot látott egymás mellett.

Nem sokáig kellett találgatnia, kik azok, mert Böske erős, határozott beszédjéből egy-két szó megütötte a fülét.

— Az urfi haragudott meg . . . Ni, hol jár megint a keze. Mondom nem haragszom. Lélekzeni se tudok.

Valaki, jaj valaki ott sugdosott a Böske körül, de abból semmit se értett. Azonban két árnyékalak a tornác földjére vetődött. Azok bizony csókolták egymást. Majd huzakodtak. Egyszerre nagyot koppant valami. Elsötétedett a szobában.

— Jaj — nyilalt a szívében Rózsikának — megint elaludt a gyertya, de most nem én vagyok ott, hanem Böske.

Fuldokolva ment vissza a konyhába. A vacsorát már nem ette meg együtt az urával. Bement ugyan, de az ágycát a harmadik szobába kezdte vinni. De aztán mást gondolt. A szomszéd benyilóba ment aludni, de nemcsak bereteszelte az ajtót magára, hanem el is torlaszolta székkal és divánnal.

A szomszéd szobából, a hol az ura aludt, hiába jöttek át az ajtón keresztül kérlelő hangok. De Rózsika, az istenért . . .

Rózsika egy szót se szólt rá. Mintha nem is hallotta volna. Csak csendesen zokogott, párnájába temetve fejét.

Mikor reggel korán felkelt, csak annyit tudott, hogy valami világraszóló dolgot fog cselekedni. Mi lesz az a világra szóló dolog, azt így előre még maga se tudta.

Mig így töprenkedett, egy fekete ruhás asszony iparkodott felfelé az udvarra, rá is köszöntötte a jóreggelt.

— Mi járatban van, jó asszony? — kérdi tőle. De az uj kérdéssel válaszolt:

— Talán a tekintetes asszonynyal beszélek?

— Az volnék...

— Ugy megmondhatom, Török Böskét ide tetszett fogadni, de annak ura van, Maczinkó Gyuri, juhász az Endesen. Attól hozok üzenetet.

— No akkor csak nekem mondja, mert annak itt olyan jó dolga van, hogy talán meg se hallgatja. Visszahívja az ura?

— De nagyon. A juh miatt nem jöhetett maga, beteg az egyik bojtárja, de azt üzeni tőlem, hogy ne is várja az asszony, mert akkor hét baj lesz, ha neki kell érte fáradni. Tekintetes asszony se tartóztassa, mert instálom, szégyen kimondani de nagyon karakán ember ez a Maczinkó.

Az elkeseredett asszony fején egy gondolat villant keresztül.

— Messze van ide Endes?

— Egy félóra gyalogszerrel.

— Hát itt van, lelkem, a fáradságáért és mondja meg Maczinkónak, hogy még ma délelőtt vagy otthon lesz az asszony, vagy nagy hirt hall

felőle. Böskével ne is beszéljen, mert avval okosan úgy se szólhat.

— Tán bizony megint meggyuladt a szoknyája alatt a fü? Olyan volt ő mindig. No de majd eligazítja Maczinkó a sorát!

Rózsika kikisért az öreg asszonyt és bement Bordás Péternéhez, a kinek a mult hónapban halt meg épen olyan vékony leánya, mint ő maga...

A juhász Maczinkó.

Maczinkót én jól ismerem. A familia igen jó vérü, minden ija-fija ősi időktől kezdve juhász volt, aki tudniillik nem leánynak született. Mostanság ugyan csak két Maczinkó forog a föld kerekiségén, az egyik Gyuri, aki az Endesen legeltet, a másik Miska, a ki Amerikába ment ki, mert ott, — úgy hallotta — aranygyapjas kosok is vannak. De megjárta, a familia csufjára, a bányákba került, mert az arany Amerikában is ott terem. Maczinkó Miska azonban felfogadta, hogyha már aranygyapjas kost nem hozhat az endesi pusztára, legalább hoz annyi aranyat, amivel egy kost betakar.

Maczinkó Gyuri azonban bolondnak tartja az öcscsét, mert ugyan minek juhász embernek az arany, mikor elég báránya van s hozzá furulyázni tud. Látszik, hogy kiütött a familiából!

Mint igazi juhász ember Maczinkó ritkán ereszti a szót. Tudja bölcsen, hogy csak addig gazdája, míg utnak nem engedte. A júhok, kosok, bárányok kevés szóból is megértik, mit akar tőlök. Más emberrel meg nem sok dolga van, legfeljebb a vásárokon. Ott is csak a gonoszságokat látta, mert a legszebb júhnak is le akarnák törni az árát. A feleségivel se sokat beszélhet: egy az, hogy az asszonynak könnyen eljár a szája, más meg, hogy az asszony csak éppen arra

való, hogy egy héten egyszer kedvére ölelgesse, meg hogy a tarhonyát, lebbencset annyi időre elkészítse, mennyi időre odajár a juhval. Ha bánata van, nem bolond, hogy a más orrára kösse, ha meg örül, arról is hallgat, mert irigyek az emberek. A furulya mindig elmondotta örömét vagy bánatát, a mikor belefűjt, soha se csalta meg. De a juh se. Mindegyikről tudta, mennyi tejet, gyapjat ad. Nem várt sohase többet tőlük, mint a mennyit ígértek, mert akkor bolond ember lett volna.

A mikor én találkoztam vele, akkor is ott támaszkodott a botjára, hol a júhot, hol az eget nézte. A juh rendesen legelész annak a keze alatt, a ki tud hozzá, de az eget már a zivatarok miatt is szemmel kell tartani. Annak ő nem komandéroz. Az embert, no ahhoz kevés köze van. Így engem sem akart meglátni, pedig már az orra előtt állottam. Ezért aztán kedvem kerekedett megcsiklandozni ezt az egyformán nyugodt embert.

— Szél elől-e, Maczinkó, vagy utána?

Rám néz, mintha át akart volna szúrni fekete szemével. De úgy látszik, megösmerte bennem az embert, a ki nem veszedelmes semmi tekintetben. Egy pillanatra a mosolygás is megjelent a szája szélén, hanem komolyan válaszolt.

— Nem is fujdogál erre, uram.

— Tán bizony nem kell a „l a s s ú“? — kérдем nevetve.

— Azt tudhatná, ha nem is kérdi az ur.

— De „füles“ csak kerül? — firtattam tovább.

— Akad, ha szükség van rá.

— „H á j a s“ azonban csak akad gyakrabban?

— Arra szükség van — mondotta hidegen.
A mellette álló falusi ember csak a száját
tátotta.

— Mit beszéltek ti itten a tekintetes urral,
Gyuri?

— Azt, hogy ti nyírjesiek sokféle hájjal vagy-
tok megkenve, de a tekintetes urnak is van esze.

Igy irta körül Maczinkó a juhászok virágos
nyelvén, hogy én meg több hájjal vagyok meg-
kenve, mint a nyírjesiek. Erre az elismerésre
avval szolgáltam rá, mert tudtam, hogy a szél
elől vagy utána a csendőr vizsgálatát jelenti, ami-
től vagy tart, vagy már tulesett rajta „bizonyos
cselekedetek” miatt, amiről pedig értésemre adta,
hogy ilyen bajban nincsen. Az ő lelke rajta, azért-e
mert nem „cselekedett” olyat, vagy pedig mert
ugy tette, hogy ki nem tudódik? A „l a s s ú”,
„f ü l e s”, „h á j a s” pedig szép rendben ökröt,
lovat és disznót jelent.

Azontúl Maczinkó a júhot térítette és mesz-
sziről hallottam, amint mély, zengő hangját meg-
ereszté:

Pallagnak tarul a juhom,
Csak ugy cseng-bong a harangom.
Két bojtárom a két szélen,
A szamaram a középén,
Kutyám pedig a nyáj után,
Csak ugy vonít a vad nyomán.

El is tilinkózta. Igazi tilinkó-nóta, mélabús,
szakgatott, még a tilinkón is ugy tétovázik egy-
más után a hang, mintha megilletődéstől nem
birná kiadni.

Ilyen ember hozta ki az Endesre Böskét.
Minthogy maga is szép szál, fekete, göndörfürtű
legény volt, szemrevaló vászon-cselédet keresett.

Az egyik vásáron meglátta a leányt s kilátta belőle, hogy a munkát birni fogja s az öleléstől sem roppan meg a dereka, de szégyent sem vall vele. Csakhogy a Böske, mint aféle falusi leány, a ki minden kapúba megállt egy kis szire-szóra, a juhász-házban ott a puszta közepén rettentően únta magát. Böske meg is mondta az urának, hogy ő megszökik innen, mert meg kell némulnia, de Maczinkó avval vigasztalta:

— Ha megszököl, visszajössz, vagy elhozlak.

Hát Böske el is ment, vissza meg nem jött. Elhozta volna, mert annyit tudott róla, hogy Nyírjesen van, de egyik bojtárja éppen akkor betegedett meg, ennyi júhot egy bojtárra nem bízhat. Azért csak üzent a hirodó-nénemasszonytól, a kitől meg is tudta, hogy nemsokára hall az asszonyról. Azért legeltetett az Endes szélén, hogy Nyirjest közelebb kapja.

Jött is valami asszony vagy leányféle a nyirjesi uton. Maczinkó szeme elé tette a kezét.

— Nem Böske — morgott Maczinkó — a járása se olyan.

Egy kis vékony fehér vászoncseléd állott meg Maczinkó előtt. Bokoruzró szoknyájában, szép selyem pruszlikban, zsalikendő a fején.

— Kelmedet hívják Maczinkónak? kérdi tőle fojtott hangon.

— A vagyok — válaszolt Maczinkó rávárva, hogy adja ő elő, ha valami baja van vele.

— Jöjjön velem haza, beszélt a jövevény fuldokolva, ott mondom el, mi járatban vagyok.

— Én itt mindenütt otthon vagyok — jelenté ki Maczinkó — a kunyhóm meg olyan messzi van, hogy oda csak alkonyatra érnénk.

— Hát menjünk azonnal -- mondja a jövevény — mert én eljöttem s magával akarok maradni

És elkezdett keservesen zokogni s mert nem birta s lába, leült az árok szélére. Az eszméletét is elvesztette. Elájult, mint a kiből a lélek elszállni készül.

Maczinkó teljesen megzavarodva térdelt mellette. Fölemelte, vízzel locsolta a kulacsából. A bojtárja is oda állott, száját tátva, de azt odébb küldte Maczinkó.

— Eredj a júhoz! A juhász ember amit lát, arról se szól, ha nem szükséges.

Maczinkó annyit mindjárt tudott, hogy ez a lány vagy asszony nem a paraszt-nemből való, csak úgy felöltözött annak. A keze elárulja. Puha, selymes kéz. Azt is érezte, hogy ez a Böske miatt van itt. Hogy pedig vele akar maradni . . . ezt csak az elkeseredés mondatja vele. Mit csirálna itt? Mikor lassan-lassan magához tért, ott kezdte, a hol az előbb, sirt, sirt . . .

— A sirásból nem értem meg a tekintetes asszony dolgát. Mondja meg, miért jött? Segítek a baján, ha rajtam áll — tette hozzá biztatólag.

— Már megmondtam. Az uramat a maga felesége kerítette hálójába, én meg ide jöttem. Magával akarok lakni. Ne busuljon, van nekem elég pénzem hozzá!

Maczinkó megvetőleg legyintett a kezével.

— Azt csak az urak teszik, hogy a más asszonyához nyúljanak, de juhász ember nem. De még most se értem, hogy került a tekintetes asszonyhoz a Böske?

— Minthogy én főzni nem tudtam, — de ne tartson tőle, már tudok, a Böske hozzánk állott be főzőnének. És tegnap, tegnap már meggyőződttem róla, hogy a felesége is akar lenni az uramnak... Ott ölelgetőztek a szobában. Hallja, tudja meg ezt.

— No, azért még nem esik ki a világ feneké. A tekintetes urak szívesen megölelnék egy-egy szemrevaló menyecskét, ha szerét tehetik. Egy csók nem a világ, az öleléstől se törik el a fehér cseléd dereka. Ha így van, segíthetek a bajon. Menjünk vissza. Estére már nem lesz ott az asszony, arról kezeskedem. Tud-e vissza gyalogolni?

— Tudok, de mit akar tenni, csak nem öli meg az uramat?

— Olyat már nem teszek. Az asszonyt elhozom s a tekintetes asszonynak nem lesz többé oka a sírásra. Te, Pesta, hozd elő a számaramat! A juhra vigyázz, egyébképen én alkonyatkor itt leszek.

Rátette a juhászbundát s rá ült, jobb kezéből lelógatta a kampós juhászbótot s térdét két oldalt felhúzta, mert a nagy ember lábával surolta volna a földet. A fiatal asszony a számár mellett gyalogolt. Így indultak Nyirjesnek.

— Sohse busuljon a tekintetes asszony! Most igazán juhásznénak gondolná akárki. Így mentünk mi Böskével még a vásárra is, én a számáron, ő meg mellette... Néha Böske rá is ült, de ez a csökönyös jószág nem türi a fehér-cselédet a hátán. Egy szép juhász-nótát is énekelek a tekintetes asszonynak, csak ne legyen olyan szomorú:

Van két heti, avagy három,
Hogy a számadómat várom ;
Amoda jön számárháton :
Ő lesz talán, amint látom.
Megösmérem jó távolról,
Sereglyeszőrű számárról
Kalapja karimájáról,
Ezüstesattos kantárszárról.

Igy van a, az öregapámtól tanultam, a dédapám is tudta. Juhásznak jó az ilyen nóta.

Rózsika csak nézett felfelé erre a nyugodt emberre. Mintha ő rá is ragadt volna az ő nyugodtságából. Maga se tudta miért, de most már ő is abban volt, hogy a sorját Böskével eligazítja. Olyan ember ez, a kire a fehércseléd rábizhatja magát, mert keveset beszél, de az kiérzik a szavából, hogy a mit akar, annak meg kell történni.

Szinte csodálkozva nézett végig izmos természetén s bogár szemét, ha rávetette Maczinkó, egyszerre elpirult mind a két orcája. Rajta kapta magát azon a gondolaton, hogy ezt az embert lehetne ám még szeretni is.

Igy értek a falú farkára. Ott megzavarodva állott meg a parasztruhába bujtatott tekintetes asszony.

A juhász rögtön észrevette, mi a baja.

— Ebben a ruhában átal végigmenni a falún a tekintetes asszony. Ugy látom, a kertek alá akar kerülni?

Rózsika megütődve nézett végig rajta.

— Még a gondolatomat is kitalálja.

— Csak azt mondja meg, hová forduljak be a Böskéért?

— A falú közepén van, az a vöröspléhes ház. Megtalálhatja, mert több olyan nincsen.

— Ugy jól van. Csak iparkodjék haza a tekintetes asszony is, mert lehet, hogy szükség lesz rá.

— Otthon leszek nemsokára. Csak ezt a ruhát vetem le valahol.

A juhász helybenhagyólag bólintott fejével.

— Nem is tekintetes asszonyra való.

Azzal végigkoczogott a falú utcáján, s egyenesen beállított a pléhfödeles ház udvarára. A szamarat az udvaron a sövényhez kötötte s hátulra került a konyhának. Böske majd hanyatt vágódott, a mint meglátta, de azért erőt vett magán s oda szólott neki nagy komolyan:

— Hát eljött kend?

— A mint látod. A tekintetes urral akarok beszélni.

— Tán feles juhásznak akar hozzá beszélgetni? — kérdi Böske nagy zavarában.

— Mindjárt megtudod, mi járatban vagyok, csak várj sorodra. Ugy veszem ki a beszédedből, hogy a szobában van a gazdád.

A juhászbót kezében lóbálva ment egyenesen befelé. Ott ben elhülve látta a nagy erős embert maga előtt Imre.

— Szerencsés jónapot kívánok, tekintetes uram.

— Adjon, adjon isten... Kend, ha jól látom, Maczinkó, a juhász.

— Az vagyok, — hagyá helyben Maczinkó. — Akkor azt is tudja a tekintetes ur, minek jöttem?

— Ezt már valójában nem tudom.

— Megmondom. A feleségemnek üzentem, hogy jöjjön haza. De nem jött. Nagyon megsze-

rette — úgy látom — itt. Mivelhogy pedig az asszonynak az ura mellett van a helye, hát ha ő nem jött ki az Endesre, nekem kellett utána bejőnnöm a faluba. Mondom, széjjelnézek magam is itten s úgy látom, rendben van a ház tájéka. Ha tehát a tekintetes uram meg akarja tartani Bös-két továbbra is, akkor magam is itt maradok. Böske akár kettőnknek is főz ebédet. Várom hát, mire végzi tekintetes uram?

A tekintetes ur pedig semmire se tudta végezni. Olyan szót nem tudott találni, a mi felelet lett volna erre a beszédre.

— Ugy látom, — folytatá erre a juhász — tekintetes uram úgy véli, hogy itt maradjunk a Böskével. Akkor . . . akkor én is itt vagyok.

Maczinkó a szögletbe állította a juhászboltját s leült a székre, kezdett kicsiholni s aztán pípára gyujtott.

— Nem pipáztam idáig az Endestől, bizony jól esik így ebéd előtt. Ej, ej, az a Böske nem nagyon iparkodik. Már a délt húzza s mégse jön az ebéddel. No de majd rendet csinálok én. Az asszonyt kordában kell tartani.

— Az nem az én dolgom — morgott Imre — a fehércselédre a feleségem ügyel fel.

— Ez igaz — hagyá helyben a juhász — épen ott látom a kertek alatt a tekintetes asszonyt. Hát ezt a dolgot megbeszéljük vele. De azért a gazda, gazda marad. A cselédet a gazda fogadja, csak ő eresztheti el. Minthogy a tekintetes uram nem akarja elbocsátani a Böskét, ezt is megteheti, hát itt maradunk mind a ketten.

Imre megzavarodva nézett a kertek felé. Feleségét egész délelőtt kereste. Megkerült hát.

De most mit tevő legyen evvel a juhászszal? Ha itt találja az asszony!

— Én ugyan nem tartom vissza a Böskét — morgott tovább — ha el akar menni, az ő dolga!

— Ez már más — ugrott fel a juhász a székről — pípáját is a kalapja mögé dugta. Ha elereszti, úgy nekem sincs itt többé dolgom. Böske — kiabált az ajtón — gyere be!

Böske bejött.

— Gazdád elereszt, Böske, hát szedd össze a motyódat s megyünk rögtön.

— No bizony — feleselt Böske — ezt csak maga mondja.

— Kérdezd meg a tekintetes urat. Én nem szoktam olyat beszélni, a mi nem igaz. Ugy van-e, tekintetes uram?

— Bánom is én, akármit csinálnak! — fakadt ki Imre ur, a ki az ablakon keresztül a feleségét nézte, a mint lassan jött végig a kerten.

Böske megvetőleg legyintett a kezével.

— Ez is csak a tekintetes uramtól telhetik ki! Menjünk Maczinkó — s avval bevágta maga után az ajtót.

— Istennek ajánlom tekintetes uramat. Most már tudja a tekintetes ur is, hogy egy asszonynyal is baj van a házban, hát még kettővel.

Az ajtóból kiáltotta vissza:

— Böske bérét pedig küldje majd valakitől az Endesre a tekintetes úr.

Mikor elmentek, Imre teljesen elkomorodott. A szégyen, a szomorúság küzdöttek egymással lelkében. Érezte, hogy meg van alázva, de a fájdalom is környékezte. Böske itt hagyta, de majd a feleséggel is hogy lesz ezután az állapot ...?

Böske épen akkor ment az ablak alatt. Karján vitte ruháját egy motyóban. Ott ballagott már a szamár mellett, de képpel se fordult vissza a ház felé. Imre most már csak őt látta az ablakon keresztül.

Böske lesütött szemmel ment Maczinkó mellett, aki újra a számaron ült. Csak lopva nézett az urára, aki megint előszedte a pipát a kalapja megől s mintha semmi se történt volna, pipázni kezdett.

— Eddig minden jól van — osztotta ki feleségének is az igazságot Maczinkó. De ebbe a falúba ne tedd be többet a lábadat! Csak ennyit mondok!

Böske büszkeséggel végig nézett az erős barna férfiún s érezte, hogy ez nemcsak megtartja, a mit mond, de meg is védelmezi mindenkítől. Ez ember a talpán!

— Ej, no — mondotta neki mosolyogva — hiszen kelmed különb ember ma is, meg tegnap is különb volt.

Böske elhallgatta, hogy kinél különb.

— Ezt hamarább is tudhattad volna — válaszolt önérzetesen Maczinkó.

Imre elkísérte őket szemével, a mig láthatta, de már ekkor a felesége is bejött a szobába. Imre észre se vette, hanem most magától megszólalt a kis asszony, határozottan, erősen, mint olyan, aki egy napi szenvedése alatt gyerekből asszonynyá formálódott:

— Itthon vagyok most Imre, de jegyezd meg, hogy mindég itthon akarok lenni a magam házában. Főzők neked úgy, mint akárki, de tudd meg, hogy ezentúl rád is tudni fogok vigyázni ...

SÖTÉT NAPOK.

Megint ott ólálkodik a határon az a fekete asszony! Fenyegődzik, hozzánk készül látogatóba. Ugy rémlik, mintha már messziről ijesztgetne engem hosszú csont-ujjaival. — Fenyegethetsz, nem félek tőled. Láttam már egyszer hatalmadat, rám vigyorogtál; ettől a borzalmas kacagástól komorodott el úgy az arczom. Évek hosszú sora tűnt el fejem fölött, de ez a sötét árnyék nem tud innen letörlődni. Ha elvitted jó kedvet, mit árthatsz még nekem?

. . . Százával hullámozott föl-alá a diákság az . . . i kollégium nagy terme előtt, a hosszú folyosón. A nagy szárnyajtók nyitva voltak, a hány bement a terembe, annyi kijött onnan. Nyugtalanság, megdöbbenés rajzolódott le minden arczon. A folyosón végig csak léptek kopogása hallatszott. Ha meg is mert szólalni valamelyik, rekedt suttogásba veszett hangja.

Megdöbbentő kép! Hol az ifjúság pezsgő életkedve, fékezhetetlen vidámsága? Elnémította az a fekete vendég, a mely keletről jött hozzánk hivatlanul. Rettentő vendégjárás, minden lépése halál, könny, sohajtás kél egy-egy szárnyrebentésére. Neve: Kolera.

A vizsga is megakadt. Nem tudtuk, mitevők leszünk. A tanár urak ma ide rendelték bennünket, de a vércse Olajos Béni éppen most hozta a hirt, hogy az öreg rektor-professzor hiába várakozik kollégáira a tanárszobában. Az egyik temet, másik felesége betegágyától nem tud elmozdulni, a harmadik már elmenekült boldogabb tájékra, a negyedik meghalt s a nagytiszteletű rektor professzor úr egyedül ödöng a tágas teremben s a mint Janiga az iskola pedellusa mondja, mindig törülgeti aranykeretű pápaszemét. De hiába törüli. megint csak megnedvesedik könnyeitől.

Végre a nagy terembe vezető oldalajtón talpig feketében megjelent az őszhajú rektorprofesszor.

Mindnyájan betódultunk a terembe. A kis termetű öreg ember gyér, ősz haja kúszáltan csüngött előre, vékony ajkait összeszorította s némán állt meg az emelvény közepén lehunyt szemmel.

Mi is elnémultunk mindnyájan, de a zárt ablakon annál rémesebben búgott keresztül a harangzugás, a mely 8 nap óta szakadatlanul siratta a halottakat.

A rektor professzor halk, szaggatott, rebegő hangon szólalt meg, de azért a terem tulsó zugában is hallották minden szavát. A nyugtalan diáksereg még a szemöldjét se merte megmozdítani.

— Fiaim — kezdé a jó öreg — ránk nehezedett az Úristen keze, mint a megérett kalász, úgy hajtjuk fejünket a halál sarlója alá. Az Úr akarta így, az Ur végezte, mi megnyugszunk akarataiban. Ne veszítse el senki hitét az ég végtelen irgalmában. Menjen mindenki tűzhelyéhez.

Gyász-zsoltosma nyelte el a rektor-profesz-szor szavát. Megszomorodott szivű katolikus hívők harsány panaszos énekétől rendült meg az épület. Az ablak alatt ment el a körmenet, bűgva, fájón zendült meg az ének:

Napja Isten haragjának,
Végét veti a világnak,
Ez szavok a prófétáknak!

Az öreg tanár reszketve, áldólag nyujtotta felénk kezét s kitántorgott.

A vér meghült ereinkben. Meredten néztünk egymásra, míg a távolban el nem halt a zsolozsma.

De aztán egymás hátán tódultunk kifelé a kollégiumból.

Janiga rögtön bezárta utánunk a kapút. Az előrelátó pedellus egy szobát telehordott eleséggel s harmincz napig elő sem került onnan.

Mikor szállásomra értem, István kocsis már a ládámat is feltette a szekérre s ott járt a ház előtt, nagyokat lépkedve, türelmetlenül.

— Menjünk, menjünk ifiúr, meg kell itt boldulnia az embernek. Míg oda volt az ifiúr, meghalt az Ilonka kisasszony.

Ilonka volt diákkorom ideálja. A szivem elszorult s neki indultam a háznak, de a pitvarajtóból tompán rám szólott a gazda.

— Nem akarom hogy bejőjj. Eredj, siess haza szüleidhez. Ne vidd el magaddal az én szerencsétlenségemet. Áldjon meg az Isten!

Kápai bácsi még az ajtót is becsukta előttem.

Nehéz szivvel ültem föl. István megeresztette a gyeplőket s a két pej ló mint a villám vágatatott végig a városon.

Csak mikor jó messzire voltunk esőndesítette le lovait s kezdett kicsiholni, hogy pípára gyujtson.

— Csak hogy kijutottunk ifiúr ebből a városból — kezdé el beszédét s a pípáját szája végébe tolta. A hány ház, annyi halott. Már attól tartottam, engem is itt marasztalnak prédikációs halottnak.

Nem szóltam rá semmit, valami úgy nyomta a szívemet, hogy sírni szerettem volna.

Végig siklott szemem a tájékon. A learatott kévék ott heverték a mezőn: ki gondolna velök ilyenkor, midőn a halál kaszája az emberek közt arat? Madarak serege csipogva szállta meg a prédát, s gondtalanul lakmároztak belőlük. Jól van az így, talán már szükségök se lesz e kévékre az embereknek. Hollók, varjak fekete fellege rémes károgással vonult a város felé . . .

Sehol egy vigasztaló kép, mindenütt az enyészet, a pusztulás jele. Még a levegő is olyan, mint a meleg tej, eltikkasztja, lesújtja az embert. Az ég maga is gyászol. Fekete felleg keretezi be a láthatárt köröskörül.

Szomorú vakáció volt ez nagyon. Annak se tudtam örülni, hogy hazamegyek. Komor bal-sejtelem veté rám árnyékát.

Talán a harmadik falúnál István egy dűlőre fordult be s rögtön föl is világosított az okáról.

— Semmi jót se látnánk, ha a falún keresztül hajtanék. Nekem már elég volt a halottakból.

Hát már erre is szedi áldozatait a fekete asszony?

Hamar beesteledett. Az eget fekete felhők borították.

Nyolcz óraker már olyan sötétség volt, hogy alig láttunk két lépésnyire.

István egyre szölongatta a lovait s majd kiugrott a szeme az előrenézésben.

Én meg nógattam, hogy sebesebben hajtsön. Iparkodott is az István eleget, még csak meg se említette, hogy jó volna megszállni valahová. Megmagyarázhatatlan, lázas türelmetlenség vett erőt mind a kettőnkön, mintha éreztük volna, hogy nagy szükség van ránk odahaza.

Egy útszéli csárdánál megittattuk lovainkat, aztán nekimentünk újra az éjszakának, a sötétségnek.

Ugy ültem az ülésben, mintha meg lettem volna dermedve, csak akkor tértem magamhoz, mikor a kocsi hirtelen megállott s István hátrafordulva dörmögé :

— Urfi, nem tudom hol vagyunk. Megtévtem !

Ijedten nézelődtem körül. Korom sötétség volt s úgy rémlett, mintha két oldalt, nem messze tölünk, alacsony, sötét alakok sorakoztak volna egymás mellé. Minél jobban néztem őket, annál élesebben kidomborodtak körvonalaik.

Mi ez ? a kísértetek világa nyílt meg előttünk !

Hideg borzongás futott végig hátamon. Fel akartam ugrani, de lábam megtagadta a szolgalatot.

Ekkor nagyot dördült ez ég s villámlani kezdett. A vak sötétséget vakító világosság osztalta el. Köröskörül fejfák százai tüntek szemem elé, míg az akáczfákon túl egy bádogtornyot aranyozott meg a villám.

— Az ott a daróczi torony — morgott az István — ez meg a temető. Jó helyre kerültünk!

Fogam vaczogott, alig tudtam kinyögni: „Tovább István, tovább!”

Az ég dörgött, villámlás villámlást ért, a szél bűgött. Szél, vihar, égdörgés, villámlás nem tudta megakadályozni rohanásunkat. István közéjük csördített a lovaknak ostorával, ha meghorkantak. Igen tovább, tovább! Haza kell érnem mennél hamarább, minden áron. De szivem ösz-szeszorult: hát otthon mi vár még reám? Haza vágytam s remegtem is tőle . . . Végig rohantunk a helyséken. Mikor a fáji kereszthez értünk, messziről négy vörösés fény csillogott felénk, a mely egyre közeledett.

A pokol ördögei szabadultak el, azok okádják ránk azt a vörösés lángot? István megállította a lovakat.

— Urfi, én visszafordulok Daróczra. Nekem feleségem van, az meg ottan nem rendes dolog. Bolygó lidércz lesz, a kiről az anyám szokott mesélni, a ki halálba viszen mindenkit. Ilyen időben minden megtörténhetik.

— Emberelje meg kend magát, ne higgyen a dajkamesékben — mondtam neki rekedt hangon, de magam is reszkettem, mint a kocsonya. Kinos hallgatásba merültünk; hol fáztam, hol verejtek ütköződött ki homlokomon. A vörösés fény egyre közeledett s úgy látszott, mintha nyomában valami ház mozogna. Végre minden kibontakozott a sötétségből. Négy lovas ember égő fáklyákkal kísért egy szalmával megrakott szekeret.

Faragó István éktelen káromkodásban tört ki.

— Hogy a förgeteg hordjon el benneteket, támadt rájuk, mit bogároztok ilyen nehéz időben?

Harsány, zord hang kiáltott vissza, a mely olyan volt nekem, mint az ítélet trombitája.

— Félre az utból földi! A daróczi uraságot viszsziük a kastélyba, a ki ezelőtt 2 órával halt meg Fájban, kolerában. Ott van a szalma alatt!

Szalma alatt éjjel lopva viszik a milliók urát, hogy a nép botra ne keljen . . . Mert hol-tat nem engednek keresztülvinni a határon. Jég-verés, tűz pusztít ott, a merre a halottat szállítják. István egetreszkető káromkodással felelt s lovai közé vágott. Mintha felelet lett volna rá, irtózatoss égzengés támadt és megeredt a zápor. Úgy esett, mintha kupából öntötték volna. Bőrig ázva, nagy bajjal értünk a litkei csárdához. A lovakat földél alá vittük, magam pedig a söntésbe vonulva, egész éjjel kinosan hallgattam az iszonyú égiháborút.

Alig pitymallott, indultunk tovább. Papiba virradatkor értünk be. Keserő Péter már az ambituson pipázott, de a fejét se billentette a szekér zörgésre. Ráköszöntöttem a jó reggelt. Lassan fordította felém az arcát. Olyan beesett, kékes arcza volt, mintha hat éjjel nem aludt volna.

— Látom — mondá dermesztő fásultsággal — hogy még nem haltál meg. Pedig hire járt, hogy egész familiátok elpusztúlt. No de hát, az a ti szerencsétek!

— Itt a kolera? — kérdém elsápadva.

— Úgy tudom, hogy nálunk harminczan haltak meg tegnap. Nekem csak két fiam dőlt ki. Jól van no — mondá s legyintett egyet kezével a levegőben — hiszen úgyis meghalunk mindnyájan.

Hátat fordított s befordult a pitvar ajtón. A mint a falunkba vezető ákáczos útra fordultunk, szembe jött velünk a Gólya árendás egy nagy parasztszekéren. Maga hajtotta a lovat, hátul a felesége szorongott mind a hat gyermekével. A mint engem meglátott, megállította a szekeret.

— Szerencsésebb jó reggelt kívánok, mint a mai, úrfi! Ha oly kegyes volna s el nem felejtene megmondani a tekintetes úrnak, hogy ma jár le a váltó. Nincs pénz és nyolczad magammal menekülök a kolera elől. Nem lehet várni, küldje a tekintetes úr utánam azt a kis összeget a szobránczi fürdőbe.

— Nálunk van már kolera?

— De mennyire ott van — jajgatott a Gólya — tegnap meghalt a tekintetes úr portáján az öreg béres, azért nem mertem oda betenni a lábamat. A Záli se engedett, pedig nincs pénz, nincs pénz . . .

A fekete vendég gyorsabban járt nálunk: megelőzött minket.

— Szüleimről nem tud valamit? — kértem tompa hangon a Gólyától.

— Hát megvannak! Csak a váltót ne tessék elfelejteni.

István erre a lovak közé csapott. Gólya mondott még valamit, de azt már nem hallottam.

A mint a Süldő-sorra értünk, csak egyetlen egy embert láttam kint. Czinka Marczit, a híres primást, az is kifelé iparkodott, hegedűjével a hóna alatt. A Marcsi még a Gólyánál is járatosabb volt hozzánk.

— Marcsi bácsi — kiáltottam rá — nem tud valami hírt mondani szüleimről?

A vén cigány a szeme elé tartotta a tenyerét:

— Nini, hiszen az a kis koma úr — mondá bágyadt mosolygással — ne féljen no olyan nagyon. A tekintetes komámnak semmi baja. A kólera tiszteletére tegnap is muzsikáltunk nála. A görcs fogta ujjainkat az ijedtségtől a bor is keserű volt nagyon, de a tekintetes koma parancsolt és mi húztuk, ittunk. „No még egy kanál-nyit Marczy komám“ — biztatott a tekintetes komám uram, — „talán jobban fog menni az a nóta.“ Nem ment az pedig sehogyse. A rajkók egyenként szöktek el. Magam maradtam éjfélig a tekintetes komámmal. Húztam a „Kossuth Lajost“ meg a „Cserebogárt“. Hanem most én is megyek!

— Hová Marczy?

— Nem tudom magam se, de ezt a nagy harangozást nem bírom kiállani. Ni, már is elkezdtek.

És Czinka szaladva indult ki a városból, még a fülét is bedugta, az egyiket a tenyerével, a másikat a hegedűjével.

Három templomban kondult meg egyszerre a harang. Korán kezdték el a temetést, reggel 7 órakor.

Hanem Marczy beszéde megnyugtató, csak udvarunk üressége döböntött meg. Egy lelket se láttam, még a szekér zörgésre se jöttek elé. A gólya féllábon állva, leeresztett orral ott mélázott az istálló tetején, Bodri vakkantott egyet, de a mint az ismerős szekeret meglátta, fölhangzott vele. Lecsüggesztett fülekkel, farkát csóválva, lassan jött elém.

Leugrottam a szekérről, végig szaladtam az ámbituson, a verőczét úgy vágtam a falhoz, hogy cziprái mind letöredeztek. Berohantam a konyhába, a hol Rébék asszony fedőt melegített a tűzhelyen.

— Apám, vagy anyám — kiáltottam rá — vagy mind a ketten?

— Teremtő Isten, ne kergessen ki a világból — jajgatott Rébék — hiszen már úgy se tudom, hol áll a fejem. A tekintetes ur . . .

Benyitottam a hátulsó szobába. Láttam édesanyámat sirva, Józsa doktort komoran s atyámat, az izmos daliás embert az ágyban, eltorzult arczczal, tehetetlenül.

Mikor beléptem, föl akarta emelni fejét, de nem volt hozzá elég ereje, csak kezével mutatott, az ajtóra.

— Vigyék el innen — hörgé zihálva — itt a halál jár!

Keserűen zokogva siettem ágyához, kezét akartam megfogni. Elkapta s reszketve húzódott meg a fal mellett.

— Menj innen, menj innen, parancsolom . . . Vigye ki doktor!

És hangja dörgő, mély volt, végigzúgott a szobában oly erővel, mint tegnap. Hiszen tegnap még dalolt is.

Józsa kivezetett karomnál fogva a ház tulsó oldalára. Az első szoba ablaka nyitva volt. Ráhajlottam az ablak hidjára, zokogtam, mint akinek a szive készül meghasadni.

Mikor fölemeltem fejem, szemem a két ajtós könyvszekrény felé révedezett.

Atyám ott állott a szekrény előtt, szomorú arczczal s jobb kezével integetett felém.

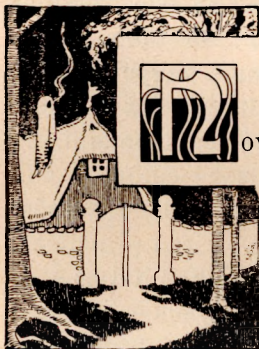
Mintha apránként tűnne el. Mellét, arcját még látom, azt is hallom, hogy nagyot sóhajt, ekkor vesz el a semmibe a fej, a derék, csak a bucsuzó kéz lebeg még a puszta légben.

E pillanatban anyám sírva jön ki a tornácra, s jajveszékelve borúl reám.

— Fiam, fiam, meghalt apád!..

A BOGÁR HŐSTETTE.

November elején egyszerre csak fagyni kezdett, nyomban rá olyan hózivatar dúlt, hogy a vén december is megirígyelhette volna. Apám aggodalmasan előhivta Csüllög Ferkét, a ki akkor még suttyó legényke volt, de a lovat már keményen megtudta ülni.

— Ferke — mondja neki — Kádas úram még most se küldte el a legelőről a két csikót, Nem tudom, minek tartogatja ott a vén kupecz. Tán szemet vetett rájuk. Eredj, hozd haza őket Hegyfarkról. De veress a kovácsnál jó patkót a lábokra, mert síkos az út. Vigyázz, hogy baj ne legyen!

— Értem Tekintetes uram — fogadta a szót Ferke — nyomban indulok, csak egy kis útra-
való szalonnát kérek a Tekintetes asszonytól.

El is indult, a somfa fütyköst se hagyta a pitvarban. Könnyebben esik mellette a gyalogolás. Édes apám még utána is szólt: Aztán hallod-e, ne a bércezen keresztül jőjj vissza. Még kár esnék a szeles állatokban a meredeken!

— Azt úgy se cselekedtem volna Tekintetes úram! — mondá önérzettel Ferke.

De gyalogszerrel csak a bérznek vágott, mert amugy kerülő lett volna. Mi már a rónaságon laktunk, de Hegyfark a hegyen túl volt egy széles völgyben. Az egész környékről oda szerették volna vinni a csikókat legelőre. De több volt a csikó, mint a legelő. Kádas úramtól kegyelem volt, a kiét odafogadta. A mi legelőnkről tud szaladni a ló! — szokta volt nagy kevélyen mondani. Ej azok a hegyfarkiak nagyon büszke emberek voltak, de csak nyáron. A csikókon kívül volt egész cseresznye erdejök. Csoda-e, ha nyáron a mellöket ütögették: „Mi hegyfarkiak vagyunk, a hol az a híres cseresznye terem, meg a hol az a sok csikó van.“ Téltre azonban elfogyott a kevélység. Siralmasan nyöszörögték: „Hegyfarkon lakunk, a hol a farkas tekintet be az ablakon.“ Ugy is volt. Talán sehol sincs annyi farkas, az éhségtől lázas szemök nem egyszer bevörösölt az alacsony ablakon. Kit puskával, kit vasvillával kergettek vissza az erdőbe.

No de ki gondol novemberben a farkasra, még Csüllög se, a kinek lába alatt ropog a frissen esett hó s az erdő lehullott száraz ága, a mint a hegyre felfelé kapaszkodik. Már ereszkedik lefelé a völgybe, mikor a háta mögött vontatott bőgést hall az erdőből. Szinte megdermed erre a hangra. Megáll, két marokra fogja a somfát. Feje felett káromva repült fel a száraz ágról egy szürke kálvinista varjú. De neki csak az a vontatott bőgés csengett a fülében. Mintha testi szemeivel látná az ordas szőrű fenevadat, a mint állat égfelé tartva kilódítja belőle a hangot. Talán társát tudakolja a rengetegtől vagy őt érezte meg...?

— Ej, bolondság! gondolja Ferke, a másik perczben azonban mintha lőkött volna rajta valaki,

oly nagy léptekkel megy a sima, ropogós havon. De már a harmadik lépésnél elterül, s mikor fel-tápáskodik, szinte futó lépéssel tart lefelé. Nagyot lélekzik, mikor a falú szélső házait látja fehérteni a domboldalon. Mert egyik másik oda is felkérédzkedett jó távolságra a falútól.

No de szélről lakik az öreg Kádas Márton a lómester. A csikók már rég hazajöttek a lege-lőről, benn vannak az istállóban. Ezt hamar ki-tudakolja a serény Ferke s aztán beállít az öreg-hez, elmondja, mi járatban van. A vén Kádas bozontos szemöldöke majd a homloka közepéig szaladt fel erre a jó hirre.

— Hát iszen vidd el a csikókat. Előbb is küldhettek volna értők. De mond meg az urad-nak, hogy a pej Bátor külömb ló annál a ko-romfekete Bogárnál. Ezt én mondom, ha más-kép hiszi is gazdád!

Ferke kivezette a két csikót az istállóból. Rögtön meglátta, hogy meg vannak vasalva ren-desen. A kovácsnál se kell időt tölteni. Ni a vén lóköttő, gondolja magában — már a magáénak vette ezt a két csikót. De nem szólt. Tudós kéz-zel megrángatta serényöket, megveregette a há-tokat. Aztán rávetette magát a pejre. Az a má-sik fekete, mint az ördög, csak a homlokán fe-hérlik olyan, mintha a csillag volna.

Lekerül a völgyi utra s a hegy lábánál el-terülő erdőben koczog. Már kiér a tisztásra, mi-kor az a vontatott bögés, a mitől az előbb úgy megijedt, ismétlődik a jobb oldali sűrűből. Ferke arra forgatja fejét, a honnan ez az üvöltő hang jött. A téli alkonyatnál világosan látja, a mint egy bozontos fejű ordas fenevad kiugrik a fák

közül. A lódobogásra megáll, s hátsó két lábára ülve keservesen vonítani kezd. Vastag nyakán megborzosodik a szőr, úgy vonít még egyet kettőt, aztán kaffogva hátsó két lábára ül. Néz, szemlélődik, mintha társat keresne, mintha kevésnek tartaná magát ahhoz az orgyilkos vállalathoz, a mi most bozontos fejében fő. E szomorú gondolat annyira elkészeríti, hogy égnek tartott orral valóságos siralmat bömböl el.

Ferkében meghült a vér. A két fiatal, tapasztalatlan csikó is meghorkan e vad hangoktól. Ferkének nem kell biztatni őket, rohannak, mint a szélvész. Jó, hogy így van, mert Ferke még a сомnyelet is ott hagyta a vén Kádasnál. Pusztá kézzel van a tisztáson a farkasok közt.

A farkas meg ül a két hátsó lábán, majd mikor látja a két ló szilaj futását, dühösen veri bozontos farkával a havat, majd előreugrik bőszült ordítással, de aztán megint leül . . .

Ebben a pillanatban Ferke háta megett felüvölt egy másik farkas. Ez már merészebb, bizonyosan vénebb, vakmerőbb gonosztevő. Megáll, de csak egy perczre. Izmos első lábát felemeli s úgy iramodik a havon, mintha csúszna. Csak vagy egy puskalövésnyire van a két lótól. Az ordas gonosztévő reméli, hogy utólérheti a zsákmányt, meg is ragadhatja. Kinyitott széles szája szinte a füléig terpeszkedik, az éhes fenevad a piros, meleg vérre kéjesen gondol . . .

Csüllög, most már oldalt is hallja azt a vésszes vontatott bőgést. Maga se tudja, mit csinál, csak az élet ösztöne dolgozik benne, mikor ész nélkül leugrik a Bátorról, s úgy, ahogy hosszú kötőfékénél fogva megköti a tisztás közepén álló

egyetlen fához egy széles vadkörtefa ágához a Bogárt. Csak eljusson a keskeny erdőszélhez, azon végigrobogva a rónaságon lesz már. Ott a sima földön nincs az a farkas, a ki utól érje. Vad rohanása közben még a kalapját is megemelte, mikor az ott hagyott Bogárt az Úr Isten oltalmába ajánlotta.

A magára maradt Bogár nyerítve, horkolva iparkodott az ágtól megszabadulni, ugrott előrehátra, szerencsére a hosszú kötőfék nem akadályozta a mozgásban.

A vén gonosztevő nyitott szájjal már hozzáért, a másik vad bömböléssel szaladt oldalról felé, mintha félt volna, hogy neki a zsákmányból nem jut. A csikasz élt elsőbbségi jogával, mikor a csikó füleit hegyezve megállt, ugrásra készült. Ferke az erdő nyílásából a nagy bömbölésre fordult vissza s még látta, a mint a levegőbe karikát rajzolva le, nagyot koppant a havon a farkas. De azt is látta, hogy a másik fenevad oldalról fut a csikó felé s az erdő túlsó részéből vad bögés kíséri a szörnyű küzdelmet.

Ferkéből csak úgy hörögve szakadozott ki a szó, mikor a tajtékzó Bátorról leszállva elmondta, mi történt.

Apám és a kerülő egy percz alatt szekérre kaptak és vágztatva iparkodtak a veszedelem színhelyére

A szekér zörgésnél már messziről hallották Bogár nyerítését, a ki még mindég a vad körtefa alatt állott. De azt is látták a korán kelő holdvilágnál, hogy a földön egy farkas marcangol valamit. Az éhes vad csak akkor gondolkozott a menekülésről, mikor puskavégre került, s a kerülő lövése leterítette.

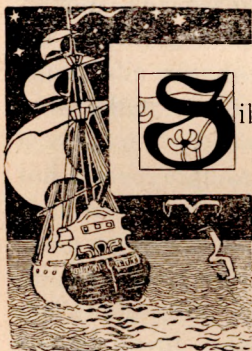
A Bogár diadalmas, dicsekedő nyerítése közt szemlélték meg a csatatért. Az egyik farkasnak koponyáját zúzta szét a hősies küzdelemben a csikó éles patkójával. Azt marcangolta könnyű prédaképen a valahonnan előkerült harmadik csikasz. A másiknak a bélét ontotta ki.

Bogár hozzá méltó hősies halállal a hazáért halt meg; a forradalom idején a kereszturi csatában lőtték ki apám alól.

De a vén lókupecz Kádas még ezek után is a Bátor mellett tartott. Még is külömb ló a Bátor — állította a makacs ember — mert mit tehet ő róla, hogy az a bolondos Csüllög a Bogárt kötötte a fához. Ha a Bátort köti oda, úgy ez bizonyosan mind a három farkast agyon rúgja. Jene Ambrus kerülőnek akkor nincs mit meglőni. De különben Bogárnak már vége az elhullott lónál mindég többet ér az eleven, én voltam a nevelő apjok. Nincs-e igazam? — vetette utána, még a szemét is kimeresztette rá, annyira biztosnak érezte magát e nagy igazságban.

A VÉSZHALÁSZ.

Sík földön bandókolok előre, de az olyan szakadozott. Itt-ott bozótos, amoda sásos. Túl azon egy-két tölgy üti fel kevély koronáját, míg alatta szerényen húzódik meg a rekettyés. Azon az egynehány égerfán túl a nád között sima víztükör, a mely olyan, mint egy-egy ér, megfut, de csak egy kis helyen. A növényzet üde-zöld, a nedveség gyöngyei rajtok vakítóan ragyognak a nap sugaraiban. Az ég kéklő, tiszta, a levegő mégis olyan, mint a finoman szőtt fátyol, a lápi víz párázatából van összeszöve.

Az éren felfelé látom Büdi András uramat, egy lélekvesztőn, alkalmas halászó helyet, „vészt” keres. Mint a kitanult vén gém lesi a vizek járását. A makra pipa mögől hunmog egyet s ráüt a fejével, aztán kiköt a tulsó parton, a hol erős rekettyés van. No itt bizonyosan kullogó állítás lesz. De már itt jön három hatalmas nagy czölöppel. Csónakon viszik az ér közepére. No ez az Orjános, úgy látom, jó halászó hely. Felülmulhatatlan ügyességgel veri le háromszög-alakban a három czölöpöt. Rá felül jön a giz-gaz, a min igen jó ülése esik az ilyen halász embernek. A lélekvesztőt oda köti, a hogy kell, a hátulsó czölöphöz. A hosszú, erős rúdon levő örvös hálót

megragadja izmos jobb karjával, míg a ballal oda akasztja a jobb oldali első czölőphöz a vesszőbárkát. Ez félig lemerül a vízben, ide jön a fogott hal. Egy ugrással fen van a giz-gazos ülőkén, hogy a lába le ne lógjon, ráteszi a kullogóra keresztbe a lábvetőt, oda kényelmesen elfér mind a két talpa. Mikor lemeríti az örvös hálót, mutatónujjára rácsavarja a feljáró őrt, a mely a hálón keresztül felül kettős háromszögben a hal menekülő utját vágja be. A háló rudját addig a térde közé szorítja, míg kicsihol s rágyújt a makrára. Mikor a makra is illő helyére kerül, a hálórudat, a hogy kell, a bal vállára veti, felül bal, alább jobb kezével fogja. A makra füstöl s úgy gunyaszt ott, mint egy kitanult vén gázlómadár — mozdulatlanul lesve prédájára.

Alig egy köhajtásnyiról el-elnézem. Körülöttem minden csöndes, a gyenge szellőtől legfeljebb a nád, a rekettyés susog, a finom párázatos levegőn át a két tölgy között ide látszik a kis falú templom-tornya.

Megszólítanám Büdi uramat, de ugyan minek volna ez a szófia beszéd. A halász ember nem szereti a felesleges szószaporítást. Még ha ketten dolgoznak is, legfeljebb hummognak együvé, fejük bólintásával, kezők intésével adják egymásnak tudtokra: mi a teendő.

De mikor egy félóra múlva megint arra kerülök, már okkal-móddal rászólhatok.

— Van-e szerencse?

— Olyan a milyen — elégít ki kurtán, egy pillantást vetve a vessző-bárkára s egyuttal bilent egyet a fejével. Ez már tisztességes köszönet számba megyen, az a pillantás pedig a vesz-

szőbárkára azt mutatja, hogy hal is van már benne.

Tovább fölösleges beszélni. A sok beszéd csak szegénység. Egy-két napra ez nagyon elég. De azért harmadnapra már nem álltam meg, hogy újra ki ne menjek az ér partjára, a melynek Élőviztekerő a neve. Ott látom Büdi uramat a lélekvesztőn, mellette evezett egy másikon Foki Mátyás is. Egy nagy tölgyfa derék van köztük. Tudnivaló, azt akarják a partra hozni. Vitztől fekete része tüzelőnek lesz jó, belsejéből, a hol még a víz nem rontott rajta, tán még evező vagy egyéb szerszám is kikerül. No hát érdemes vele fáradni.

Innen nézem a partról, hogy vontatják, kitanulva a víz folyásának erejét, annak segítségével a nagy darab fát. A lélekvesztő olykor-olykor nagyot billen. Magam a partról szinte megijedtem, mikor hullnak a feneketlen lápi mélységbe. No, de ők nem félnek, egy-két percz s a parton vannak, de a nagy tölgyderékot a már sekély vizből nem tudják partra vonszolni. Büdi András ráüt a fejével:

— Innen már nem viszi tovább a víz, a mig segítségért megyünk.

— Nincs annyi ereje — bizonyítja Foki is.

— Honnan hozták azt a derék tölgyet? — kérdem közbeszólva.

— Ezt biz a víz hozta — felelt rá Foki, a ki nem ismert.

— Tudom, tudom . . . De úgy értem, hogy a tulsó oldal melyik részéről hozták?

— Került! — vágott vissza kurtán s gyanakodva nézett végig rajtam Foki, míg Büdi

uram legyintett egyet a kezével, mintha mondta volna: érdemes is ezen annyit beszélni. Mire én is észbekaptam. Persze, hogy nem érdemes, úgy se lesz az enyém ez a fa. Ezeknek a halász embereknek meg jó lesz, azért húzták kifelé. Hát minek is beszéltem volna róla többet.

Másnap este Büdi uramat ott látom a kikötő helyen. A különféle hálókön igazít egyet-mást. Szóra akartam volna kényszeríteni az öregot. Csintalanul kértem tőle.

— Hogy is hívják ezeket a hálókat?

— Kit így, kit amúgy — világosít fel Büdi di uram velős rövidséggel.

Folytatom az ingerkedést.

— Hát mikor kell ezeket a hálókat használni? Mert hiszen szere lehet ennek, nem mindég egy hálóval dolgozik?

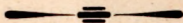
— Az magamagát megmutatja: mikor melyikkel — magyarázza az öreg s tovább kötöget a hálón.

— No, bizony, mintha nem tudnám — vettem oda kevélyen. A tapogatóval sekély vízben, az örvös hálóval a kullogón, borító hálóval a mély vízben . . . Az a para meg ott rossz már, csináljon másat helyette vörös fűzből.

Erre már felnéz a hálóktól Büdi uram, vagy két perczig rajtam felejtí tekintetét.

— No, hogy ezt is tudja . . .

Eddig tartott a dicsőség, a mit nekem szánt, aztán újra neki hajlott a hálóknak, többet egy szót se eresztve. Mire való is lett volna, mikor avval a kevés szóval maga rajzolta meg a magyar halászember igazi képét.

Tartalomjegyzék.

I. Fiatal házasok.

A fiatal pár	1
Török Böske	11
Baj van	24
A juhász Maczinkó	34

II. Sötét napok 45

III. A Bogár hőstette 59

IV. A vészhalász 67

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

OSZK

OSZK

UNIVERSITY OF SOUTHERN CALIFORNIA

